

Nr 307

Av herrar **Svensson** i Stenkyrka och **Eliasson** i Sundborn, om
*rösträtt vid 1964 års riksdagsval för vissa utlands-
svenskar.*

(Lika lydande med motion nr 261 i Första kammaren)

Med allt större tyngd har under senare år olika reformkrav framförts för att ge rösträtt åt de svenska medborgare som är bosatta utomlands. Hos utlandssvenskarna väcktes förhoppningar om att deras rösträttsfråga snart skulle bli löst, då chefen för justitiedepartementet år 1958 förstärkte 1955 års valutredning och i tilläggsdirektiv till denna framhöll angelägenheten av att denna fråga snarast bringades till en lösning. Detta yttrande åberopades av konstitutionsutskottet såväl 1958 som 1960. Vid sistnämnda riksdag framhöll utskottet att det enligt dess mening varit önskvärt att frågan bringats till lösning redan med avseende på då innevarande — alltså 1960 — års andrakammarval.

I ett interpellationssvar i andra kammaren den 28 november 1961 ställde chefen för justitiedepartementet i utsikt att förslag skulle framläggas i sådan tid, att de nya bestämmelserna skulle kunna tillämpas vid 1964 års andrakammarval. Med tanke på att valutredningen avlämnade sitt betänkande i maj 1962 borde detta också ha varit möjligt. Då valutredningens ledamöter i princip var eniga om att införa rösträtt åt utlandssvenskar, är det enligt vår mening beklagligt att regeringen genom sitt sätt att bearbeta utredningens förslag skjutit denna fråga ytterligare på framtiden. I stället för att på sedvanligt sätt bereda ärendet inom vederbörande departement tillkallades en särskild utredningsman i januari 1963. Enligt vad som inhämtats har denne genom andra arbetsuppgifter och genom att sekreterare länge saknades först långt senare fått tillfälle att börja sitt utredningsarbete — och då endast på deltid. Denna förhållning anser vi vara inte bara onödig utan också förödmjukande för de svenska medborgare som utomlands gör betydelsefulla insatser för vårt land.

Med beklagande måste vi nu konstatera att detta ärende handlagts på ett sådant sätt att en definitiv lösning icke kan uppnås före 1964 års riksdagsmannaval. I beaktande av ovan relaterade bakgrund bör dock riksdagen känna sig moraliskt förpliktad att lösa denna fråga till årets val, så att utlandssvenskarna får den rösträtt de i många år väntat på. Detta kan ske genom en provisorisk lagstiftning som bör få så stor räckvidd som de tekniska möjligheterna i detta läge tillåter.

Vi är medvetna om att detta valärende inrymmer många tekniskt komplicerade problem. Det har t. ex. genom valutredningens betänkande och vid remissbehandlingen av detta framkommit att om ett anmälnings-system skall tillämpas så uppstår betydande svårigheter att kontrollera huruvida en person som vistas länge utomlands verkligen har rösträtt och att han inte givits tillfälle att rösta inom flera valdistrikt. För den definitiva lösningen av detta problem förefaller det oss som om det bästa tillvägagångssättet vore att för utlandssvenskar ha ett speciellt folkbokföringssystem, som reglerade deras rösträtt. Av tidsskäl kan dock detta inte tillämpas inför 1964 års val. För den provisoriska lagstiftning som i år måste tillämpas kan därför endast det s. k. anmälningsystemet komma i fråga. De kontrollsvårigheter som detta inrymmer kan i betydande utsträckning elimineras om man vid årets provisoriska lagstiftning inriktar sig på att ge rösträtt åt de svenska medborgare som nu vistas utomlands men som något av de senaste tio åren varit mantalsskrivna i Sverige. Kontrollsvårigheterna skulle också minska om anmälningarna kunde ske till folkbokföringens centrala registreringsorgan. Om detta ej är möjligt med hänsyn till den tidsnöd, som även med snabb riksdagsbehandling kan uppkomma vid denna provisoriska lagstiftning, torde i stället böra föreskrivas att skriftlig anmälan skall vara ingiven före den 10 juni ifrågasvarande år till länsstyrelsen i det län (i Stockholm till överståthållarämbetet), inom vilket vederbörande senast var mantalsskriven i Sverige. På länsstyrelsen får sedan ankomma att fastställa, i vilket valdistrikt den sökande skall upptagas i röstlängden, d. v. s. ge vederbörande rösträtt i det valdistrikt som inrymmer den ort, där han senast var mantalsskriven. Förutsättning för att utlandssvensk skall bli upptagen i röstlängden bör givetvis vara att han under nästföregående kalenderår fyllt 21 år och att han inte är utländsk medborgare eller har omyndigförklarats av svensk eller utländsk myndighet.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i överensstämmelse med vad ovan anförts genom provisorisk lagstiftning ge rösträtt vid 1964 års andrakammarval åt svenska medborgare som nu vistas utomlands men som under något av de senaste tio åren varit mantalsskrivna i Sverige, samt att konstitutionsutskottet måtte utforma härför erforderlig författningstext.

Stockholm den 24 januari 1964

Per Svensson

i Stenkyrka

Lars Eliasson

i Sundborn